

מתיבתא דרקיעא: לעילוי נשמת הרב בן-ציון בן הרב יחזקאל ואסתר מרים

גיטין יח עמוד ב תחילת העמוד "איתמר אמר לעשרה כתבו גט לאשתי" עד יט. המשנה

(תלמוד בבלי מסכת גיטין דף יח עמוד ב

איתמר: אמר לעשרה כתבו גט לאשתי, אמר ר' יוחנן: שנים משום עדים, וכולם משום תנאי, וריש לקיש אמר: כולם משום עדים. היכי דמי? אילימא דלא אמר להו כולכם, והא תנן: אמר לעשרה כתבו גט לאשתי, אחד כותב ושנים חותמין! אלא דאמר להו כולכם. מאי בינייהו? איכא בינייהו דחתום בי תרי מינייהו ביומיה ואינך מכאן ועד עשרה ימים, מאן דאמר משום תנאי - כשר, ומאן דאמר משום עדים - פסול. אי נמי: כגון שנמצא אחד מהם קרוב או פסול, למאן דאמר משום תנאי - כשר, למאן דאמר משום עדים - פסול. אי חתום בתחילה קרוב או פסול, אמרי לה: כשר, ואמרי לה: פסול. אמרי לה כשר, תנאי הוא; אמרי לה פסול, אתי לאיחלופי בשטרות (דעלמא)

רש"י מסכת גיטין דף יח עמוד ב

אמר ר' יוחנן שנים - נתכוין לחתום בו לשם עדים.

וכולם - לא החתים בו אלא לביישה ברבים ותנאי גמור הטיל בגט זה דלא ליהוי גיטא אלא א"כ חותמין בו כולן.

כולם משום עדים - נתכוון להחתימם.

What does the husband's insistence that the get be signed by ten witnesses do?

תלמוד בבלי מסכת שבועות דף מא עמוד ב

ההוא דא"ל לחבריה: כי פרעתין - פרעין לי באפי ראובן ושמעון, אזל ופרעיה באפי תרי מעלמא, אמר אביי: באפי בי תרי אמר ליה, באפי בי תרי פרעיה. אמר ליה רבא: להכי קאמר ליה באפי ראובן ושמעון, כי היכי דלא נדחייה.

רבינו חננאל מסכת שבועות דף מא עמוד ב

ההוא דאמר ליה לחברי' כי פרעת לי פרעין פני ראובן ושמעון טען דפרעי' בפני אחרינא. אמר רבא להכי א"ל ראובן ושמעון כי דלא לידחייה. מסתברא כד טעין פרעתיך באנפי סהדי אחריני והלכו למדינת הים אבל אי איתנהו ומסהדי דפרעיה. [לא] אמר רבא דלא מהימני:

ירושלמי מנה לי בידך א"ל הן אל תתנהו לי אלא בפני פלוני ופלוני א"ל נתתיו לך בפני פלוני. אתא עובדא קמי רבי אמר יבואו פלוני ופלוני ויעידו.

רמב"ם הלכות מלוה ולוה פרק טו הלכה ב

יש נוסחאות מן הגמרא שכתוב בהן שהאומר לחבירו אל תפרעני אלא בעדים ואמר לו פרעתיך בפני פלוני ופלוני והלכו למדינת הים אינו נאמן וטעות ספרים הוא ולפיכך טעו המורים על פי אותן הספרים וכבר חקרתי על הנוסחאות הישנות ומצאתי בהן שהוא נאמן והגיע לידי במצרים מקצת גמרא ישנה כתוב על הגוילים כמו שהיו כותבין קודם לזמן הזה בקרוב חמש מאות שנה ושתי נוסחאות מצאתי מן הגוילים בהלכה זו ובשתייהם כתוב ואם אמר פרעתי בפני פלוני ופלוני והלכו להן למדינת הים נאמן, ומפני טעות זו שאירע למקצת הספרים הורו מקצת גאונים שאם אמר לו אל תפרעני אלא בפני פלוני ופלוני ופרעו בפני אחרים שאינו נאמן אף על פי

שהביא עדים שפרעו בפניהם וגם זו טעות גדולה והדין האמת שאם באו עדים שפרעו בפניהם נפטר ואין כאן מקום חשש. גם ההוראה הזאת על פי ספריהן שכתוב בהן באותו שאמר לחבירו פרעני בפני עדים ששנו הלכות והלך ופרעו בפני עדים וטעות ספרים הוא ומצאתי בגוילים כתוב אזל פרעיה ביניה לבין דיליה אף על פי שהספרים מוגהין כמו שביארנו כך יראה מדין הגמרא, ועוד דברים של דעת הן וכי מה היה לו לעשות אמר לו אל תפרעני אלא בעדים פרעו בעדים וכי יש לו לאסור את העדים בבית הסוהר כל ימיהם שלא ילכו ועוד אם מתו מה יעשה נמצא זה פורע פעם אחר פעם לעולם עד שיביא עדים א"כ נעשית עדות זו עדות בשטר ונמצא זה כיון שאמר אל תפרעני אלא בעדים נעשת מלוה בשטר ואין מי שעלה על לבו זה, אבל ודאי אם אמר בפני פלוני ופלוני הוא הפסיד על עצמו שפרע בפני אחרים והלכו להם, אבל אם באו והעידו שפרעו אין כאן בית מחוש וכזה ראוי לדון ולהורות.

רי"ף מסכת שבועות דף כא עמוד א

ההוא דא"ל לחבריה כי פרעת לי לא תפרעני אלא באפי ראובן ושמעון אזיל פרעיה באפי סהדי אחריני אמר אביי באפי סהדי א"ל באפי פרע ליה רבא אמר להכי א"ל ראובן ושמעון כי היכי דלא לידחייה איכא מאן דמוקים לה הכי כגון דהנך סהדי ליתנהו גבן דלא נטרינן להו עד דאתו ומסהדי אלא הואיל ואמר ליה לא תפרעני אלא בפני פלוני ופלוני ופרעיה איהו באנפי אחריני אמרינן ליה זיל השתא פרעיה ואי אתו פלוני ופלוני ומסהדי דפרע לך מיחייב לאהדורי לך ואנן לא סבירא לן הכי דהאי דינא היכא דאמר ליה לחבריה אל תפרעני אלא בעדים סתם הוא דאיתמר כדכתבינן לעיל אבל האי מעשה תניינא לא אתא לאשמועינן אלא דינא אחרינא דהוא אלים מההוא דינא קמא דכי אמר ליה לא תפרעני אלא באנפי ראובן ושמעון הא איפסילו להו שאר אינשי לגבי ההוא פורענא וכיון דקביל על נפשיה הדין תנאה תנאי ממון הוא וקיים דהא בהדיא אמרינן דאי א"ל מהימנת לי כבי תרי ואתו בי תרי ומסהדי דלא משגחינן בהו משום דפסלי בתנאה דקביל עליה והאי דינא נמי הכין הוא והדין הוא סברא דילן ודייקינן להא סברא מהא דאסיקנא משמא דרבא דמאן דא"ל לחבריה אל תפרעני אלא בעדים שצריך לפרעו בעדים ואם אמר לו כבר פרעתיך בפני פלוני ופלוני והלכו להן למדינת הים אינו נאמן ואי האי דינא אחרינא הכין הוא היכי אמר רבא להכי א"ל ראובן ושמעון כי היכי דלא לידחייה דמשמע דאי לא א"ל ראובן ושמעון מדחי ליה והא אמר רבא אף על גב דלא א"ל ראובן ושמעון לא מצי מדחי ליה אלא ש"מ האי דאמר רבא להכי אמר ליה ראובן כי היכי דלא לדחייה אף על גב דאיתניהו לסהדי גבן ומסהדי דפרעיה הוא דלא מקבלינן מינייהו כלל אלא אמרי' ליה זיל פרעיה דמכאן דפסיל להו דמי

חידושי הרמב"ן מסכת שבועות דף מא עמוד ב

ה"ג לא תפרעני אלא באפי ראובן ושמעון אזל פרעיה באפי סהדי אחריני אמר אביי באפי סהדי א"ל והא פרעיה. וכן בעובדא בתרא בההוא דאמר ליה כי פרעת לי פרעני באפי תרי דתני הלכתא אזל פרעיה באפי סהדי אחריני ואיתנוס. וכתב ר"ח ז"ל מסתברא בדטעין פרעתיך באפי סהדי אחריני והלכו להם למדינת הים אבל אי איתנהו ומסהדי דפרעיה לא אמר רבא דלא מהימני, ולפי פירושו אף על גב דאמרינן לעיל אינו נאמן. +כלומר וכי תימא מאי איכא בין היכא דמסיימי ומייחדי להו לסהדי והכא דלא מסיימי להו, דהא לעיל אמרינן אינו נאמן כיון דליתנהו קמן והכי קא אמרינן הכא דאי ליתנהו קמן אינו נאמן, י"ל דהתם היכי דלא מסיימי להו אלא אמר סתם [א"ה, כ"ה בנ"א מהכת"י, וכנראה זהו ביאור שנכתב בגליון] + יחייב ליה זימנא ונטרינן ליה אי מייתי להו אי לא, אבל הכא לא נטרינן להו דלהכי אמר ליה ראובן ושמעון שהוא יודע בהם שהם קבועים עמו ואינם הולכים למדינת הים כי היכי דלא לידחייה עד שיביא עדים ויתנו לו זמן ב"ד, ורבינו הגדול ז"ל השיב מהא דאמרינן לקמן כיון דקא מודית דקבלתינהו מיניה הוי פרעון אלמא צריך שידוה, ואין זו תשובה על דברי ר"ח ז"ל דאיהו ל"ג בההוא עובדא פרעיה באפי סהדי אלא פרעיה סתם ובלא עדים קאמר.

וכן כתב ה"ר משה המחבר ז"ל כדברי ר"ח ז"ל שאם באו העדים והעידו שפרעו נאמנין, וכתב ומצאתי כתוב בגוילים אזל פרעיה ביניה לבין דיליה, וכך מצאתי בהלכות גדולות, ולדבריהם שכתבו בההיא דרבה נאמן אתיא להו שפיר דהיכא דאמר אל תפרעני אלא בעדים נאמן לומר פרעתיך בפני פלוני ופלוני והלכו להם למדינת הים, ואם אמר באפי ראובן ושמעון אינו נאמן אלא יבואו עדים ויעידו ואם לאו יפרענו עכשיו ולכשיבואו עדים מחזיר לו את שלו שכך התנו ביניהן, ומה שהשיב רבינו הגדול ז"ל דהא פסלינהו כדאמרינן לקמן במהימנת עלי כבי

מתיבתא דרקיעא: לעילוי נשמת הרב בן-ציון בן הרב יחזקאל ואסתר מרים

תרי, אינה תשובה לפי דעתם שהאומר אל תפרעני אלא בפני פלוני ופלוני או בפני עדים אין בלשון תנאי זה אלא התראה שלא לכפור בו אבל לא לפסול עדותן של עדים אלא א"כ פירש.

ואעפ"כ אנו אין לנו אלא דברי הרב ז"ל כמו שכתב בהלכותיו, וכן כתב רש"י ז"ל שהלה טוען עדי שקר הם אלמא אף על פי שבאו העדים אין נאמנין, ולישנא דגמ' דיקא דאמרינן באפי סהדי אמר ליה והא פרעיה משמע דפרעיה ודאי, אי נמי למקצת נוסחי דגרסי באפי סהדי פרעיה, ומיהו הא דקאמר כי היכי דלא לידיחיה קשיא דהו"ל למימר הא פסלינהו, ואיכא למימר לא ס"ל לרבא למימר דלמפסל כו"ע איכוון מעיקרא דאטו כו"ע חשידי וראובן ושמעון מהימני, אלא איהו כי היכי דלא לידיחיה אמר הני דשכיחי ליה וממילא איפסילו להו כולהו אינשי, וכלפי שאמר אביי באפי סהדי אמר ליה באפי סהדי פרעיה כלומר שאין בלשון ראובן ושמעון אלא עדים, אמר רבא דודאי דוקא אמר ליה משום דחשש דילמא דחי ליה ולהכי אסיק מילתא בדעתיה למפסלינהו לכולהו, ופי' לא לדחייה למיהב ליה זמן, אי נמי דלא לדחייה קודם פירעון לומר לא אפרע עכשיו עד שאמצא עדים המצויין לי תדיר או שאכתוב שובר.

ויש מי שהורה שאם פרעו פעם אחרת יכול לתובעו אותו ממון וגובהו על פי אותן עדים אף על פי שאינן נאמנין על הפרעון כיון שפרעו נאמנין להעיד עליו שהרי לא נפסלו אלא לאותו עדות של אותו פרעון, והרב הלוי ז"ל כתב דאפילו אסהידו ביה השתא נמי כיון דמסהדי דבתורת פרעון דהיא הלואה יהבינהו ניהליה סהדותייהו לאו סהדותא היא דהא גבי פרעון דהיא הלואה כפסולין דמו, הילכך משתבע השתא המלוה שבועת היסת דליכא גביה מהנהו זוזי דקא טעין דקא יהביה ניהליה מעיקרא מידי ומיפטר.

ויש מי שאומר שאע"פ שכל העדים אחרים פסולים לאותו פרעון אם הודה בפני עדים שנפרע והעידו עליו בכך נאמנים אף על פי שכפר שלא נפסלו אלא לאותו פרעון, וכן היכא דא"ל מהימנת עלי כבי תרי דלא מהימני סהדי אי אמרי באנפנא פרעיה, אבל אמרי באנפנא אודי ליה דפרעיה מהימני, ואיכא מאן דפליג ואמר לעולם לא מהימני, ואית ליה ראייה מדא"ל רב נחמן לההוא גברא כיון דמודית הוי פרעון ואי אמרת לקיומי תנאיה זיל אייתינהו, ולמה ליה למימר זיל אייתינהו הא רב נחמן וחד דעמיה נאמנין כיון דקמיהו אודי, ולאו ראייה היא דהא דא"ל רב נחמן לההוא גברא זיל אייתינהו לאו משום דלא מהימני רב נחמן ואחרינא אאודייתה, דאי הכי לאידך חבריה הו"ל למימר ליה לאייתינהו דלדידיה אמאי אמר ליה אייתינהו הרי חוב הוא לו, אלא מילתא בעלמא קאמר ליה אי בעית לקיומי ההוא תנאה דניחא לך בהכי זיל אודי ליה באפי ובאפי רב ששת, הילכך לעולם אימא לך דנאמנין אחרים על הודאתו.

ואני אומר לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא היכא דא"ל מהימנת עלי כבי תרי כל היכא דאמרת לא פרענא, אף על גב דאתו בתרי ואמרי קמן אודי ליה דפרעיה והלה אומר לא הודיתי ולא נפרעתי נאמן, דהא הימניה כל אימת דאמר לא פרענא והא אמר הכי, אבל מאן דאמר לא תפרען אלא באפי פלוני ופלוני ואתו סהדי ואמרו דאודי ליה נאמנין, שהרי לא פסלן אלא לאותו פרעון והואיל ומשום תנאו הן פסולין אין לך בו אלא מה שהתנה עליו, ועוד שיד בעל השטר על התחתונה.

מתיבתא דרקיעא: לעילוי נשמת הרב בן-ציון בן הרב יחזקאל ואסתר מרים

